

Slægtsejendommen i Oksbøl. Markerne ligger umiddelbart op til gården – som et »slagkagesnit« ud i det åbne land.

Et boel i Oksbøl

AF CHR. MADSEN

Chr. Madsen, Vojens, gengiver et uddrag af en købe- og overladelleskontrakt af 28.2.1879 (se side 210).

Kontrakten er oprettet mellem boelsmand Jørgen Eriksen Petersen, Oksbøl, Als, og hans søn Erik Eriksen, som betaler 18.000 mark for slægtsgården, dog således at summen ikke udbetales, men forrentes med 4% p.a.

En generation tidligere fik Jørgen Eriksen Petersen gården overladt fra sine forældre Anna og Erich Petersen (30. november 1847) for 1800 bankdaler sølv mønt, der bliver stående mod forrentning 3% p.a.

Ved begge overladellesforretninger betales modtagerens søskende ud med dele

af overdragelssummen, også for deres vedkommende således, at disse beløb ikke kommer til udbetaling, men forrentes med samme procenter som ovenfor nævnt.

Ejendommen i Oksbøl har været i slægtens eje mindst én generation forud for Anna og Erich Petersen, og den ejes stadig af samme slægt.

Chr. Madsens oldemor Anna Katharina, der var faster til H. P. Hanssen, blev gift med Hans Chr. Eriksen, Broballe, og deres datter Anna Eriksen, Chr. Madsens bedstemor, ægtede Erik Eriksen, Oksbøl (se Sprogforeningens Almanak 1926, s. 98). Af deres børn er frimenighedspræsten Jørgen Eriksen den mest kendte.

Så vidt vides, findes der ikke noget billede af Christen Hansen, Nørremølle (1784-1848), men der findes to ikke særlig gode af Christen Hansen (1825-1892), sønnen, der arver Nørremølle i 1848, og som nævnes i faderens testamente §3 (se side 215), og Anne Marie Hanssen, f. Andresen.

Billederne er lånt fra H. P. Hanssen »Et Tilbageblik«, og usikkerheden med hensyn til dobbelt-s'et i efternavnet må være begyndt her, idet sønnen skriver faderens navn med enkelt-s (som faderen også selv underskriver testamentet) og moderens navn med dobbelt-s.

Uddrag af slægtstavle

Erik Petersen (1786-1865)   ~   Anna Jørgensen (1780-1869)
Boelsmand i Oksbøl   (såvidt vides de første ejere af ejendommen)

Deres ældste søn

Jørgen Eriksen (Petersen) (1813-1891)

Boelsmand i Oksbøl. Overtog ejendommen i 1847.

Gift 1. gang 1847 med Anne Elenore, f. Otzen (1817-1865)

2. gang med Kristine, f. Matthiesen (1813-?)

Ældste søn i 2. ægteskab

Erik Eriksen (1848-1924)

Boelsmand i Oksbøl. Overtog ejendommen 1.11.1878.

Gift 1878 med Anna, f. Eriksen (1854-1905)

Anna Eriksen var en datter af boelsmand Hans Christian Eriksen, Broballe (1813-1883) og hustru Anne Kathrine Hansen, som var datter af boelsmand Christen Hanssen, Nørremølle; han var bedstefar vil H. P. Hanssen.

Hans Christian Eriksen og Anne Kathrine Hansen blev gift 9.5.1845, hvis far bekostede det store bryllup.

Opgørelsen over udgifterne har været trykt i Sønderjysk Månedsskrift 1961, side 235 ff. Men da mange læsere ikke har let adgang til at se den omhyggelige opstilling, gengives den endnu engang (se siderne 212-213). Regningen skal også ses i sammenhæng med den følgende artikel – Christen Hanssens testamente.

Købe- og overladelleskontrakt

oprettet mellem boelsmand Jørgen Eriksen Petersen i Oksbøl som overlader til hans ældste søn Erik Eriksen som modtager.

§ 1

Jeg undertegnede Jørgen Eriksen Petersen overdrager hermed den mig ifølge overdragelseskontrakt af 30. november 1847 mig tilhørende i Oksbøl beliggende boel med samtlige til boelet hørende bygninger og landerier, navnlig også det til boelet hørende andel i Bund Sø 8/77 part opført ved den stedfundne opmåling og deling under parcelle nr. 4, 5, 6 og 7 tilligemed den dertil hørende i fællesskab ejede andel ved Brandsbøl, samt med mit med boelet forbundne på boelsgrunden beliggende 4-fags beboelseshus, forhen opført i brandkatasteret under nr. 49 nu under nr. 27, endelig med alle til den hele grundbesiddelse hørende mur og som faste dele, samt med alle på den hvilende friheder og rettigheder, men også med laster og besværligheder, til min ældste søn Erik Eriksen til hans sande og frie ejendom.

Med den forbetegnede grundbesiddelse overdrager jeg tillige som ejendom til min fornævnte søn Erik Eriksen den på boelet forhåndenværende besætning af fæ samt alle øvrige agerbrugsredskaber og andre inventargenstande.

§ 3

Overtageren er forpligtet for sig og sine besiddelsesefterfølgere, overladeren Jørgen Eriksen Petersen og hans ægtehustru Kirstine Eriksen, født Mathiesen, sålænge en af dem er i levende live et yde efterstående aftægt.

A. Som bolig bliver dem det indrettede aftægtshus tildelt med fri benyttelse af den ved aftægtet beliggende trælade. Vedligeholdelsen af aftægtsboligen så-

vel som træladen indvendig såvel som udvendig påhviler boelsbesidderen.

B. Som have bliver den sydlig for aftægtsboligen beliggende aftægtshave dem tildelt samtidig med den frie benyttelse af en »Mink Lander«¹ af den til boelet hørende søpart i Bundsø, nemlig den ved delingen under nr. 4 opførte i det nordvestlige hjørne af søparten beliggende parcelle, stor ca. 1 ha.

C. Årligt at levere:

- a. 2½ tønne rug
- b. 1 tønne hvede
- c. 3 tønner byg
- d. 200 pd. boghvedegryn
- e. 1 skæppe kogearter

3. 3 tønner kartofler

4. det nødvendige øl

5. 70 pd. smør, nemlig i begyndelsen af juli 20 pd. i september 20 pd. og i månederne december, januar og februar og marts ugentlig 2 pd. til sammen 30 pd.

6. Et fedt svin på 230 pd. levende vægt at levere i efteråret.

7. 160 pd. oksekød til røgning

8. 2 læs aske- og bøgklov, 3000 pd. kul, halvt nøddekul og husholdningskul.

D. Ugentlig at levere fra 1. marts til den 1. oktober 3 kander, og fra 1. oktober til den 1. marts 2 kander friskmælk mælk (i mejeri kander).

Mælken, som aftægtsfolkene ikke kan bruge, har overtageren at levere til andelsmejeriet i Broballe.

F. Aftægtsfolkene har fri brødbagning, såsom fri »korndarre«² når sådant foreta-

1. Et mindre stykke land.
2. Korntørring.

Erik Eriksen (1848-1924) og Anna, f. Eriksen, overtog gården i Oksbøl 1.11.1878.

ges på bolet, og yderligere fri møllekørsel.

G. Aftægtsfolkene har fri vask, når der vaskes på bolet, fri befordring med heste

og vogn til enhver tid samt fri opvartning og christelig pleje i alder og sygdomstilfælde, også skal de have leveret det fornødne gulvsand.

Til bekræftelse af dette er denne overladelseskontrakt af kontrahenterne egenhændigt underskrevet.

Således sket i den kongelige amtsret i Nordborg
den 28. februar 1879
undertegnet Jørgen Eriksen Petersen
Erik Eriksen

At de kontrahenterne forestående herselv udfærdiget kontrakt efter sket forelæsning egenhændigt har underskrevet dette, bliver herved amtligt bevidnet.

Nordborg den 4. marts 1879
Kongelig amtsret
sign. Hartig

Følgende regning er fundet mellem nogle af Chr. Hansens efterladenskaber på Nørremølle.

Hans Christian Erichsen og min datter Anna Catharina bekom til deres Bryllup, som holdtes paa Nørremølle den 9. Maj 1845, følgende Varer:

35 Pund Kaffe à 6 ³ / ₄ Sk.	Courant	14 Mark	12 Skilling
12 Pund Kandis à 6 ¹ / ₂ Sk.	Courant	4 Mark	14 Skilling
10 Broden melis 101 Pund à 6 ¹ / ₂ Sk.	Courant	41 Mark	
5 Pund Puddersukker à 5 Sk.	Courant	1 Mark	9 Skilling
1/4 Pund Kongothe			8 Skilling
10 Pund Rosiner à 6 Sk.	Courant	3 Mark	12 Skilling
12 Pund Korender à 7 Sk.	Courant	5 Mark	4 Skilling
4 Lod Nelliker - 4 Sk. + 1/2 Pund Kanel - 12 Sk.		1 Mark	
1 Pund Allerlei - 10 Sk. + 1 Pund Peber - 8 Sk.		1 Mark	2 Skilling
2 Lod Kardemomme - 10 Sk.			
+ 2 Lod Muskatblomme - 10 Sk.		1 Mark	4 Skilling
2 Lod Safran à 26 Sk.	Courant	3 Mark	4 Skilling
1/8 Pund Koriander - 1 Sk. + 1/4 Pund Annis - 2 Sk.			3 Skilling
35 Pund fin Carolina Ris à 4 Sk.	Courant	8 Mark	12 Skilling
35 Pund Svedsker à 3 ¹ / ₂ Sk.	Courant	7 Mark	10 ¹ / ₂ Skilling
5 Pund Sirup à 3 ¹ / ₂ Sk.	Courant	1 Mark	1 ¹ / ₂ Skilling
4 Pund Sennop à 5 Sk.	Courant	1 Mark	4 Skilling
21 Pund Meredike (Peberrod) à 3 Sk.	Courant	3 Mark	15 Skilling
4 ³ / ₄ Kander Eddike à 4 Sk.	Courant	1 Mark	3 Skilling
Et Oksehoved med 127 Kander Rødvin à 12 Sk.	Courant	95 Mark	4 Skilling
30 Kander Ungvin à 7 Sk.	Courant	95 Mark	9 Skilling
28 ³ / ₄ Kander Rom à 12 Sk.	Courant	13 Mark	2 Skilling
38 ³ / ₄ Kander Brændevin à 6 Sk.	Courant	14 Mark	2 ¹ / ₂ Skilling
16 Karduser K. N. Tobak à 4 ¹ / ₂ Sk.	Courant	4 Mark	8 Skilling
4 Pund Portorico og Maryland à 7 ¹ / ₂ Sk.	Courant	1 Mark	14 Skilling
4 Pund Sandsukker à 5 Sk.	Courant		10 Skilling
8 Pund Lys à 6 Sk.	Courant	3 Mark	
2 ¹ / ₂ Tønde Øl à 4 Mark	Courant	10 Mark	
1 Tønde Rug	Courant	7 Mark	8 Skilling
7 Skæpper Hvede à 9 Mark Tønden	Courant	7 Mark	14 Skilling
1 fed Ko (25 Rdl.)	Courant	75 Mark	
1 dito Kalv (4 Rdl.)	Courant	12 Mark	
1 Broden Melis + 8 ³ / ₄ Pund à 6 ¹ / ₂ Sk.	Courant	3 Mark	9 ¹ / ₂ Skilling
4 Skæpper fin Boghvedegryn à 26 Sk.	Courant	6 Mark	8 Skilling
30 Stk. Citroner	Courant	2 Mark	2 Skilling
2 Skæpper Byg til Mel	Courant	1 Mark	6 Skilling
Malepenge for Hvede og Byg	Courant		10 Skilling
Resterer 11 Stk. Vinglas, 9 Snapseglass,			
1 Flaske, 3 Ølglas. Tilsammen 24 Stk. à 2 Sk.	Courant	3 Mark	
Bagerens Regning for Tvebakker, Franskbrød og Lysbrød	Courant	17 Mark	14 Skilling
Slagter Poulsens Regning for 43 Pund Kød à 3 ¹ / ₂ Sk.	Courant	9 Mark	6 ¹ / ₂ Skilling
	Courant	413 Mark	5 ¹ / ₂ Skilling

1 rigsdaler courant = 3 mark

1 mark courant = 16 skilling

Herved bemærkes, at hvad Favntre der gik til Bagen og i Bryllupstiden, det veed jeg ikke, og altså vil jeg [skænke eder] det.

Derimod har tilgode:

Slagter Paulsen betaler mig for Huden af den fede Ko og for Kalveskindet af den fede Kalv	12 Mark	
3 Lispund eller 42 Pund Talg à 5 Sk.	13 Mark	2 Skilling
Retur 7 Karduser K.N. Tobak à 4½ Sk.	1 Mark	15½ Skilling
1 Anker med 20 Kander Rødvin og 1 Kande mere.		
Tilsammen 21 Kander à 21 Sk.	15 Mark	12 Skilling
5 Kander Ungvin à 7 Sk.	2 Mark	3 Skilling
4 Kander Rom à 12 Sk.	3 Mark	
1 Anker med 19½		
Kande Kornbrændevin, dito 3 Kander.		
Tilsammen 22½ Kande à 6 Sk.	8 Mark	7 Skilling
¾ Skæppe Boghvedegryn à 26 Sk.	1 Mark	4 Skilling
1 Tønde Øl	4 Mark	
6 Citroner		4 Skilling
150 Stk. Tvebakker. Bliver efter 190 Stk. for 1 Mark		13 Skilling
3 Pund Meredike à 3 Sk.		9 Skilling
	<u>Courant</u>	<u>63 Mark 5½ Skilling</u>
	Courant	350 Mark

Af Eders Bryllupsgave blev her tilbage

100 Rdl. Courant og 62 Rdl. à ⅔.

Tilsammen 162 Rdl. eller

Courant 486 Mark

Hertil føies følgende:

Til Eders Bryllup giver jeg Eder 25 Rdl. eller

Courant 75 Mark

Istedet for en Hest til min Datter 50 Rdl. eller

Courant 150 Mark

Jacob Smed fik 3 Skinker,

48½ Pund à 4 Sk. = 12 Mark.

Jeg modtog 18 Stk. Skinker -

de holdt 241 Pund - hvorfra for

Bindsele 1 Pund. resterer

240 Pund à 4 Sk. = 60 Mark.

Courant 72 Mark

Courant 783 Mark

Herfra føres Eders Bryllupsregning,

som ses på forrige Side

350 Mark

Du fik tilgode

Courant 433 Mark

Betalt og afgjort den 24. Maj 1845

Chr. Hansen

Der var til brylluppet indkøbt for 413 mark 5½ skilling. Derfra gik, dels hvad Chr. Hansen havde fået for kohuden og kalveskindet samt talgen, dels hvad der levedes af de indkøbte varer, og brylluppet kostede således 350 mark.

I brudegaver havde brudefolkene fået 162 rdl. (vistnok 100 rdl. courant og 62 rigsbankdaler), desuden 25 rdl. af Chr. Hansen og endvidere

50 rdl. i stedet for en hest. Endelig var der 21 skinker, som bryllupsgæsterne forud havde bragt til bryllupsgården, og hvoraf 3 var solgt til Jacob smed, mens de 19 gik ind i Chr. Hansens forretning.

Resultatet blev herefter, at brudefolkene fik 433 mark, foruden hvad brylluppet havde kostet.

Christen Hansens testamente

VED TOVE M. JENSEN

På landsarkivet i Aabenraa ligger det testamente, som Christen Hansen, Nørremølle, underskrev 17.11.1846. (Grevskabet Reventlow, pk. nr. 1403).

Når testamentet her gengives fuldstændigt, er det, fordi det sammen med bryllupsregnskabet på de to foregående sider fortæller mere om Christen Hansens omhu med hensyn til at få den mindste detalje præciseret og den omsorg og betænksomhed, der har været et grundtræk i hans karakter.

Tove M. Jensen, Nordborg, har fundet testamentet frem - Christen Hansen og Anna Marie Petersen er hendes tiptipoldeforældre.

Testamente fra den 17de November 1846 for Christen Hansen paa Nørremølle

Jeg underskrevne Christen Hansen, Ejer af Landstedet Nørremølle og Parceliststedet Ravnskoppel med flere til samme Kjøbte Grundstükker under Grevskabet Reventlow, Boende paa Stedet Nørremølle. Gjör herved vitterligt, at jeg af Faderlig Omsorg for mine mange Kjære, nu Moderlöse og kun for en lille Deel endnu forsörgede, tildeels med og endnu uopdragne Börn har fundet mig foranlediget og forpligtet, paa det tilfælde, at jeg i Besiddelsen af de nævnte Steder og Grundstükker, der alle ere frie Eiendomme uden Bonderettighed og erhvervede under Ægteskabet med min nylig afdöde Kjære Kone, fra dette Liv skulde bortkaldes, at bestemme, hvorledes det med mit saavel bevægelige som ubevægelige Efterladenskaber skal forholdes.

§ 1.

Mine samtlige Kjære Börn, eventualiter Börnebörn, som ved min Död ere mine

lovmæssige Arvinger, skulde være og blive mine eneste Arvinger, og være berettigede, strax efter min Död, at tiltrede Deres Arv efter mig, overensstemmende med de efterfølgende Bestemmelser for Delingen af samme.

§ 2.

Parcelstedet Ravnskoppel tilligemed den af Boelsmand Claus Möller i Rackeböle dertil kjøbte Parcel, skal tilfalde min ældste Sön Jörgen, ligesom han til Leie for en Række af Aar og fremdeles beholde dette Væsen i Besiddelse. Desuden skal der ham aarlig udviises 2, skriver to, forsvarlig Læs Hessel fra Nørremølle Hesselskov saalænge som Han og Hans Kone er Besiddere af Ravnskoppel og dersom hans Sön Christen eller een af hans andre Börn modtager Stedet efter Deres Forældre, skal den ogsaa erholde de to Læs Hedsel hvert Aar saalænge den er Besidder af Stedet, men efter dennes Död höre det op, ligeledes falder denne udviisning bort, dersom min Kjære Sön Jörgen eller hans Börn efter ham sælger det. Angaaende Havklöftet som grænser med Stedets Bonderi, da skal min Broder Jens Hansen og hans Kone beholde det i fri Besiddelse uden Betaling saa længe de lever eller blive paa det, vil een af min Broders Börn beholde det efter min Broders og hans Kones Död, da maa den betale aarlig Landhyre deraf efter Overenskomst med Besidderen af Ravnskoppel, skulde der ingen af min Broders Börn have löst til at tage det i Hyre saa falde Havklöftet ind til Ravnskoppel igjen, til fremmede udhyres det ikke.

Saaledes overdrages Ravnskoppelstedet til min Kjære Sön Jörgen til hans sande og fulde Arv og Ejendom for den Summa af 2.500 r. S.H. (Slesvig-Holstensk) Cour.

eller 4.000 rbd. S.M. skriver firetusinde Rigsbankdaler i Grov Sölv Mynt.

§ 3.

Stedet Nörremölle med den oprindelig dertilhørende, saavel som den dertil ved Kjöb eller anden erhvervelse og nu dermed forbonden Jord af Ager, Eng, Skov og Mose, skal tilfalde min tredie Sön Christen, ligesom dette Væsen ved min Död vil være beskaffen, tilligemed det forhaanden værende af Straa og Gjødning, samt med alt hvad der i Huuset er söm muur eller paa nogen anden maade fast, med undtagelse Bryggerie og Brenderie Redskaber, hvilket Væsen min benævnedes Sön Christen til hans sande og fulde Arv og Ejendom skal overdrages for den Sum af 4.000 r.S.H. C. eller 6400 rbd. skriver sextusinde og fire Hundrede Rigsbankdaler i Grov Specier Mynt.

§ 4.

Med Stedet Nörremölle skal min Sön endvidere imodtage, efter lovlig Taxation, samtlige Bryggerie og Brenderie Redskaber, dog bemerkes herved, at de Kopperkeele med tilbehör af Hoved og Slange, saavel som Bryggeriekeele, skal imodtages efter Vægt og kan betales som gammelt Kopper efter den daværende Priis paa Kopperfabrikken i Flensborg, samtlige til Handelen henførende Vægte, Loder, Faustager og deslige, Sæd i Marken og Korn i Höerling i Laderne, Besætningen af Heste, Köer og andre Kreaturer, af Vogne, Plouge og samtlige til agerdyrkningen henhørende Redskaber, navnlig ogsaa Slæderne, af Meieri Redskaber og dagligt Kjökkentöi, af daglige Senge og andet til Huusholdnings Brug henhørende Indbo, samt reent Korn af Stedets Avling. De til Brug i Huusholdningen forhaanden værende Indevarer og forraaden af Huusholdningsbedesul. Efter Fakturabogen den heele forraad af indkjöbte udsalgsvarer, det indkjöbte

Korn til Bränderiet med samtlige andre dertil henhørende Artikler og navnlig ogsaa forraaden af de dertil hørende Brendematerialer, Træ, Törv, det hele oplag af Brændevin medtages 2 f. per Kande under udsalgsprisen in Detail og alle disse Sager og Dele skulde tillige med Nörremölle udleveres og overdrages Ham fuld Ejendom og fri Raadighed over samme.

§ 5.

Foruden de Summer, hvilke min Sön Christen for Stedet Nörremölle tilligemed de til samme hørende og dermed følgende Sager og Dele efter forestaaende § 3 og 4 skal udrede, skal det endnu paaligge ham, ved antagelsen af Stedet med tilhørende og medfølgende, at overtage og underkaste sig følgende Forpligtelse og bestemmelse.

1. Til min anden eller næstældste Sön Hinderich skal han udbetale den Sum af 200 r.S.H. Courant eller 320 rbd. skriver trehundrede og tyve Rigsbankdaler i Grov Specier Mynt som en Art af Vederlag eller Godtgörelse for, at han i henseende til modtagelse af Nörremölle med tilhørende er blevet foretrukket sin ældre Broder med sammes Vilie og Samtykke. Denne Sum der ikke medregnes Hinderichs i hans Arvedeel, skal være uopsigelig, saalænge Hinderich ikke er kommen i en selvstendig Stilling, men iøvrigt fra begge sider paa et halvt Aar kunne opsiges, og fra den Dag af at Christen bliver Ejer af Nörremölle, forrentes Hinderich med tre procent i Aaret.
2. I det tilfælde, at ved min Död mine endnu uopdragne Börn Lorenz og Catharina Maria ikke begge er Confirmerede skal min Sön Christen, saa vidt dette Tilfælde er tilstede uden godtgörelse beholde disse hos sig i Nörremölle, indtil deres Confirmation er indtraadt og i dette Tidsrum yde dem alt, hvad der i Sunde og syge Dage til Li-

vets ophold og Legemets Nödtörft udfordres, paa bedste maade sørge for deres Legemlige og Aandelige Opdragelse og Oplærelse. Derfor og holde dem flittig til Skole og Kirkebesög, ligesom ogsaa forsyne dem med de fornödne Confirmations Klæder, svarende til deres Stand og Formues omstændigheder, og Tidens Skik og Brug. Jeg nærer til min gode Sön Christen det beroligende Haab, at Han i saadant Tilfælde imod sine yngste Söskende vil opfylde Forældreplichten og bevise Dem den samme Kærlig, Omhyggelighed og Godhed, som de kunde have ventet af Fader og Moder om de havde været i Live. Men skulde imod forventning för Catharina Marias Confirmation ogsaa han med Döden afgaae, og hun derefter önske og forlange, at komme bort fra Nörremölle, og hen til anden besiddende Broder eller Söster, da skal hun föies i saadant Önske og Forlangende, naar en saadan hendes Broder eller Söster til hinders Optagelse maatte findes villig, og skal Besidderen af Nörremölle til den af mine Börn, som optager hinde og imod hinde opfylde de Forpligtelser som jeg har paalagt min Sön Christen, indtil hun er Confirmeret, aarligen betale 20 r. Courant eller 32 rbd. skriver tredive og to Rigsbankdaler i Sölvmönt.

3. I den fald, at min benävnede yngste Datter skulde blive mere Legemlig svag, skal hende, fra hendes Confirmation af og saalänge hun er ugift, paa hendes Forlangende, uden Godt=Gjörelse, i Nörremölle indrömmes en anstændig Bolig med alle til egen Huusholdning, fornöden og beqwem Indretning, og skal hende dertil tillige udlægges et passende Stykke Hauge Jord udfor hendes Bolig, og desuden skal de levere hende 2, skriver to forsvarlig Læs Grovt Bögetræ fra Nörremölle Skovskift og et Læs af Hessel eller Torn. Paa

dette Tilfælde vil jeg ogsaa tage det Haab med mig i Graven, at min Kjære Sön Christen ligeledes i denne Henseende imod en Legemlig svag Söster vil vise sand Broderlig Kjærlighed.

4. Mine samtlige endnu uforsörgede Börn skulde, saalänge de ere i ugift Stand, i paakommende Sygdoms Tilfælde have fri Tilsögning til Nörremölle, og uden betaling der forsynes med fornöden Huusleilighed, og med Opvartning og med Kosten, som den daglig gives i Huuset, men hvorimod Omkostningerne for Lægehjelp, Lægemedler og Artikler til særdeles Sygeleie af den Syge selv skulde leveres og ikke komme min Sön Christen eller Besidderen af Nörremölle til Byrde.

§ 6.

Ved mine forestaaende Bestemmelser om mine faste Eiendommens Overladelse til mine Söner Jörgen og Christen § 5, 2 og 3 har jeg haft det dobbelte formaal for Öjne, at disse Eiendomme skulde blive ved Familien, og formedelst samme at aabne mine Söner en med deres Tilbörlighed og Personlige Egenskaber stemmende Virkekreds, der for en Familie kan yde fornödent og sikkert Udkomme til hvilken ende jeg i Prisen heller ikke har ansat disse Eiendomme höiere, end at gode Huusbønder selv under ugunstig Tids omstændigheder dermed vilde kunde bestaa. Det det nu af dette mine Bestemmelser vil fremgaa, at mine benävnede Söner med de omtalte Eiendomme efter Fuld Eiendomsret frit kunde skalde og valde, saa finder jeg mig dog af mit forovennævnte formaal foranlediget at tilföre den anordning, at ifald den ene eller anden af Dem, det være Jörgen eller Christen inden ti aars forløb frivillig uden ved svækkendes formues omstændigheder dertil at foranlediges, alene for Vindings Skyld skulde skride til Salg af sin Eiendom. Denne da skal være skyldig til, at bringe halvdelen af den Sum der ved Sal-

get vordes erhvervet til deling imellem sine Söskende eller deres Arvinger, saa at han for sig kun beholder den anden halvdeel. Saaledes er det altsaa ikke Eiendomsretten, der er bleven indskrænket, men kun Prisen der i Tilfælde af Salg for at for tjene skal forhøies.

§ 7.

Mine gifte Dötre Maria Christina og Anna Catharina haver enhver erholdt en Udstyr med indbefatning af Deres Trolovelses gilde til en Værd af 300 r.S.H. Courant eller 480 Rbd. S.M. og ligeledes har min gifte Søn Jörgen erholdt en Udstyr i Værd 125 r.S.H.C. eller 200 Rbd.S.M. Til samme Sum eller Værd, som de Gifte Dötre, skulde de endnu Ugifte Anna Margaretha, Maria Sophia og Catharina Maria og som den gifte Søn, de endnu ugifte Sønner Hinderich, Christen, Hans Peter og Lorenz udstyres, for saavidt dette ved mit Liv ikke skulde skee, skulde alle disse udstyr som giæld udredes af mit Efterladenskab, eller de udgivne Udstyr skulde kortes dem, som dermed ere bleven forsynede, i Deres Arvedel hvad der til de tilbagestaaende eller skyldige Udstyr af Sengetöi, Möbler og andre dertil brugelige Sager i mit Efterladenskab maatte forefindes, skal dertil anmodes, og saa vidt det strækker fortrinsviis tillægges Dötrene, som skulde modtage samme efter den samme Værtbestemmelse, som ved de gifte Dötres Udstyr, der i mine Hovedböger for 1836 og 1845 ere fortegnede og Taxerede er lagt til Grund, for det manglende skal gives vederlag i rene Penge.

Jeg bemærker ogsaa herved endnu, at min Søn Hans Peter i Anledning af sin Handelslære ingen Kortning i nogen henseende maa underkastes.

§ 8.

Ifald mine Sønner Hans Peter og Lorenz eller den ene eller anden af dem udtages til Militærtjeneste ved Linietropperne,

skal enhver af dem, i hvis lod dette maatte falde forud af mit Efterladenskab tillægges en Godtgjøreelse af 200 r.S.H.Cour. eller 320 Rbd. S.M. for Tjenesten ved Infanteriet eller Artilleriet og 250 r.S.H.C. eller 400 Rbd. for Tjenesten ved Cavalleriet. I den fald og for saa vidt, det ved min Död ikke har udviist sig hvo af disse mine Sønner der skal gjøre Militærtjeneste og altsaa have Godtgjøreelse, eller hvo af samme derfor blive fri og altsaa ingen Godtgjøreelse erholde, skal af mit Efterladenskab den fornødne Sum udeelt udsættes, og først naar dette udvise sig, at det tilsete formaal ikke behöves, tillige med de mulig baaren Renter bringes til Deling imellem min Arvinger.

§ 9.

Jeg finder det hensigtsmæssigt og gavnligt, at min Søn Christen i sin Arvedeel antager mine af min Handel hidrørende og i mine Böger opførte udstaaende fordringer, dog ikke for saa vidt, som han selv erkjender disse for fuldkommen sikre, hvorfor jeg ogsaa udtrykkelig anordner dette.

§ 10.

Alle mine udstaaende fordringer, de hidrøre af Obligationer, Vexler, Haandskrifter eller Bogfordringer der ikke maatte ansees for fuldkommen sikre skulde indkræves så meget som muligt, dog kanskee, uden at sætte nogen Debitor i saadan forlegenhed at han derover med sit maaske talrige Familie skulde gaae fra Huus og Hjem, mit Hjertens Ønske derimod er, at der bruges Tolmodighed og Langmodighed naar Debitorerne stræber efter og gjerne vil betale naar de kan. Disse fordringer vil og forordner jeg, at de skal staa for samtlige Arvingers Regning, til de efterhaanden ind-Casseres, hvilket skal paaligge mine Sønner Jörgen og Christen, at overtage Indrivelsen af disse mine usikre udestaaende fordringer, til hvilken ende de herved bemyndiges at føre Proces, at slutte forlig,

overhovedet at handle, som de efter bedste Indsigt og Mening vilde handle for sig selv, uden at de desangaaende af deres Medarvinger kunde drages til ansvar. Men for alle de Summer, som de maatte oppebære skulde de for deres Medarvinger giøre Reigenskab og være dem ansvarlig. Begge for En og En for Begge. For Umage og uleilighed i saadan henseende erholdes ingen Godtgjorelse men Deres udlæg skulde deres Medarvinger pro rato erstatte Dem, til hvilken ende de skulde være berettigede ved udbetalingen til deres medarvinger at afdrage saadan Erstatning.

§ 11.

For saa vidt, som ikke i det foregaaende anderledes er forordnet og bestemt, skal mit Efterladenskab deles efter Loven. Saa meget skee kan, skulde de mine yngre Börn Maria Sophia, Lorenz og Catharina Maria tilfaldende Arvedele udlægges i de Summer, hvilke mine Sønner Jörgen og Christen for de dem tilfaldende faste Ejendomme og andre Gjendstande skulde erlægge. For saa vidt disse Summer af Jörgen og Christen til deres medarvinger blive at udbetale, skulde de fra den Dag af, at Stederne gaar over til antagerens Ejendom, forrentes med tre proc. i Aaret og betales efter halvaarlig opsigelse, der paa alle Sider stedse skal staae fri med den Indskrænkning, at af Jörgen og Christen de Summer, der tildeles deres medarvinger Maria Sophia, Lorenz og Catharina Maria, för disse ere kommen til en selvstændig Stilling ikke kunde opsiges.

§ 12.

Som tillæg til § 5 Post 3, tilføier jeg her endnu, at de ydelser fra Stedet Nörremölle, som min yngste Datter Catharina Maria formedelst hindes legemlig Svagthed der ere forsikrede skulde föröges med følgende, 1. en beqvem Leilighed til Brendselet og opbevaring i Törre, forsynet med Laas og Lukke og 2. Ugentlig hele Aaret igjen-

nem to Kander nymalket Melk, en Kande om Tjirsdag og en Kande om Fredag, samt en Kande Kiernemelk eller suur Melk, ligeledes uden betaling.

§ 13.

Jeg vil naar Livets og Dödens Herre kalder mig bort fra dette Liv, i min Dödsstund fortröste mig med den tillidsfulde forventning, at mine samtlige kjære Börn og Arvinger vilde anerkjende, at jeg ved disse mine samtlige bestemmelser efter modent overlæg og bedste overbeviisning har sögt at fremme deres alles og enhver Enkelts vel, og at de derfor alle i det hele og i enhver enkelt deel vilde være tilfreds med og samtykke samme, Men skulde jeg i saadan min forventning skuffes og af eller for nogen som helst af mine Börn og Arvinger imod denne min sidste Villies Anordning i nogen henseende gjöres Indsigelse, saa finder jeg mig foranlediget, paa dette uventede Tilfælde endnu at fastsætte, at enhver af mine Börn og Arvinger fra hvis side en saadan Indsigelse maatte udvises, i henseende til mit Efterladenskab skal være indskikket til den lovlig bestemte Pligtdeel, og fra al vidre Arv efter mig aldeles udslettes, hvorved jeg dog haaber, at denne min bestemmelse ikke vil komme til anvendelse.

§ 14.

Saa som jeg nu vil, at det med mit Efterladenskab nöiagtig skal forholdes efter denne min sidste Villies anordning, hvilken jeg udbetinger alle de fordele, der komme slige sidste Villies bestemmelser tilgode, saa beder jeg allerunderdanigste Hans Majestæt min Allernaadigste Konge og Herre i Landsfaderlig Naade, at forunde samme den Allerhöieste Stadfæstelse.

Dette til bekræftelse har jeg egenhändig skrevet og underskrevet denne min sidste Villies anordning.

Som er sket paa Nörremölle den 17de November 1846. Christen Hansen